

РЕЗЮМЕТА НА ТРУДОВЕТЕ

на доц., д-р ОГНЯН КЪЧЕВ

(Съгласно справка за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академична длъжност според изискванията на чл. 2б, ал. 2 и 3, съответно на изискванията по чл. 2б, ал. 5 от ЗРАСРБ в област 9. Сигурност и отбрана и на изискванията от правилник за развитие на академичния състав на ВВМУ „Н.Й.Вапцаров“)

А. Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

1. Физическа подготовка на военнослужещите от Военноморските сили (182 с.)

Резюме: В дисертационния труд са разгледани детайлно неблагоприятните фактори, действащи върху военните моряци, като е извършена характеристика на военно-професионалната дейност на военнослужещите от Военноморските сили. На базата на обобщени резултати от констативно-диагностично изследване и проведен педагогически експеримент в учебно-бойната дейност на корабните екипажи по време на продължителни плавания са внесени промени в режима на моряците по отношение на специалната им психо-физическа подготовка.

В хода на изследването е отразена ролята на специалната физическа подготовка на моряците при борбата за живучест на кораба. Чрез повишаване нивото на физическата дееспособност, се подобрява практическата реализация на различните видове дейности, извършвани от моряците в условията на учебно-бойната им дейност. Приложените промени в учебните програми с цел повишаване на интензивността на специалните физически натоварвания повишават съпротивителните сили и подобряват имунната система на организма.

Приложена е комплексна методика, включваща следните методи: проучване и анализ, беседи и наблюдения, констативно-диагностично изследване, педагогически експеримент, метод на логическия анализ, математико-статистически методи за вариационен, корелационен, алтернативен анализ и t-критерий на Стюdent.

Принос на автора са предложените и направени конструктивни промени по отношение въвеждането на комплексни методики по специална подготовка с увеличаване обема и интензивността на физическото натоварване чрез приложения модел за подобряване на двигателните качества, психическото и здравословно състояние на военнослужещите от Военноморските сили.

В. Хабилитационен труд – публикувана монография в съответната научна област.

2. Теория и практика на личната защита (267 с.)

Резюме: Монографията е резултат от научна работа на относително завършен етап, от огромен набор наблюдения, анализи и практически опит, като насочва вниманието и към нова легитимация на съществуващата изследователска област в теорията и практиката на личната защита.

Личната защита е представена като динамична, разнообразна и интегративна система, изградена от комбинираното използване на способности и практически приложими техники от бойните изкуства, бойните спортове и бойните системи. Детайлно са изследвани областите на виталните зони и точки в анатомичен, физиологичен и психичен аспект на човешкия организъм и техниките за тяхното поразяване с ударни и блокиращи части за лична защита по човешкото тяло.

Поставен е акцент върху целите при прилагане на техники за лична защита по направления за правораздавателните органи и служби за сигурност, за армейски подразделения и военни формирования, както и за гражданското общество. Принос на автора са откритите теоретични аспекти и практически компетентности за психо-физическа готовност, които позволяват адекватно и ефективно да се използват техниките за лична защита при излизане на човек от неблагоприятни природни, социални и битови опасности, както и заплахи към личната безопасност и сигурност.

В монографията са използвани научните методи: качествен анализ и синтез, системен и комплексен подход, педагогически методи за обучение, статистически методи, индукция и дедукция, систематизиране, класификация и аналогия на получените резултати.

В хода на изследването е извършена класификация на техниките за лична защита съобразно пораженията според засегнатите витални зони, тежест и последици. Съществен принос на автора е предложената класификация на техниките за лична защита от медицинска гледна точка, която може да послужи при изготвянето на експертизи от специалисти и вещи лица в областта на съдебната медицина, както и за установяване на факти и причинно-следствени връзки в съдебни криминалистически експертизи.

Монографията е предназначена за широк кръг читатели, сред които – студенти, курсанти, специалисти и изследователи от сектора на защитата на националната сигурност, отбраната и обществения ред.

Г. Научни публикации в нерепубликани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове.

3. Изследване гъвкавостта в бойно-приложните техники (4 с.)

Резюме:

В доклада се изследват параметрите на двигателното качество гъвкавост, които влияят на биомеханичните характеристики при изпълнение на бойно-приложните техники. След прилагане на експериментална методика с използване на допълнителни специални упражнения за гъвкавост в учебните занятия, качеството на изпълнение на бойно-приложните техники на обучаемите значително се подобрява.

При изследването е приложена комплексна методика, включваща: проучване и анализ; констативно-диагностично изследване на двигателното качество гъвкавост чрез батерия от тестовете определящи общата подвижност и динамична гъвкавост на трупа и подвижност на раменни и тазобедрени стави; педагогически експеримент - прилагане на експериментална методика с използване на допълнителни специални упражнения за гъвкавост. Статистическата обработка на резултатите е извършена чрез вариационен и алтернативен анализ. След експерименталното натоварване се констатира значително подобряване на параметрите на двигателното качество гъвкавост при обучаемите от експерименталната група, с което се доказва положителното влияние от включване на експерименталната методика с използване на допълнителни специални упражнения за гъвкавост.

4. Изследване на вестибуларния апарат и значението му в бойно-приложните техники (5 с.)

Резюме:

В хода на изследването е извършен анализ на параметрите на вестибуларната устойчивост при проявяване в различните ѝ форми: вестибуларна устойчивост към вегетативните изменения, към соматичните изменения, към произволните движения и към психичните изменения в организма на човека. При занятията по бойно-приложни техники при обучаемите е отчетено, че са приложими в пълна степен и четирите форми на проява на вестибуларна устойчивост. В бойно-приложните техники придвижването за заемане на по-добра позиция е от изключително важно значение за изхода на двубоя. Запазването на стабилно равновесие при преместване на тялото в пространството дава предимство за организиране на успешна атака или контраатака. Изследваният фактор динамично равновесие се отнася до способността да се поддържа равновесието на цялото тяло при движение.

Установено е, че силното раздразнение на вестибуларния апарат при специално тренираните обучаеми от експерименталната група със специфични упражнения за равновесие се съпровожда от по-слабо изразени вестибуло-вегетативни реакции, отколкото при обучаемите от контролната група. Доказва се, че вследствие специфичното натоварване с упражнения за равновесна устойчивост при обучаемите от експерименталната група се подобрява специалната им физическа подготовка и се увеличават

чувствително двигателните възможности, поради констатираните по-незначителни вестибуло-вегетативни разстройства в техния организъм.

5. За лидерството в бойно-приложните техники (7 с.)

Резюме:

В доклада се засяга естеството на бъдещата професионална дейност на студентите от професионално направление „Национална сигурност”, при което се изисква развиване на лидерски качества обезпечаващи успешното изпълнение на поставената задача. Симулирани са действия на специалната група (3-5 члена) при решаване на определени задачи по сигурността на хора и обекти с ръководител и старши на групата, който се явява лидер. След настъпване на непредвидими форсмажорни ситуации, при които лидерът е поразен и не е в състояние да изпълнява ролята си на водач, до крайното изпълнение на задачата мястото му в групата се заема от друг член, който трябва да е обучен не само да изпълнява, но и да отдава заповеди и разпореждания. Затова специалната „бойна“ (в случая спортна) група се разглежда, като сложна социална система, способна в по-голяма или в по-малка степен да се самоорганизира и самоуправлява.

Доказва се, че оптималното развитие на лидерските процеси при студентите в учебния процес по бойно-приложни техники с определената им диференциация на лидерска роля, могат да повишат способността на системата за организираност и последователност в професионалните им действия като лидери с разкриване на допълнителни възможности за развиване на лидерски качества у всеки член на спортната група. В методиката за реализиране на целта е използван и теоретичният анализ за обсъждане на мненията и становищата на обучаемите по време на социометричното изследване за междуличностните отношения на членовете от спортната група в занятията по бойно-приложни техники.

6. Превенции в сигурността при използване на спортно - анимационни съоръжения (4 с.)

Резюме:

В доклада се разглеждат възможностите за превенции в сигурността при използване на спортно-анимационни съоръжения. Анализирана е спортно-туристическата анимация, която предлага разнообразни места за отдих и почивка, където има струпване на човекопоток за кратко време с необходимостта от обезпечаване сигурността и безопасността на човешката дейност. Извършено е целенасочено наблюдение и анализ на действията за оказване на спешна неотложна помощ на водните конструкции на спортно-анимационните съоръжения на „Аквапарк” – к.к. „Златни пясъци”, като са предложени превантивни мероприятия, които се явяват животоспасяващи при инциденти на рисковите места за спортни развлечения.

При извършения анализ на риска и безопасността относно сигурността на спортно-анимационния продукт в разработката са класифицирани признаци за възникване на инциденти като непредпазливост, подценяване на обстановката и надценяване на собствените сили при използване на дадена водна анимационна конструкция, занижен родителски контрол, непознаване на инструкциите за безопасност от хората използващи спортно-анимационни съоръжения и др. На базата на това са предложени конкретни препоръки от мероприятия и дейности за превенции в сигурността при използване на спортно - анимационни съоръжения и минимизиране на риска от инциденти.

7. Проучване нивото на самооценката у студенти занимаващи се с бойно-приложни техники (6 с.)

Резюме:

В доклада се разглежда самоопределянето на реалните психо-физически възможности като необходимост при занимаващите се с бойно-приложни спортове. Оптималното определяне степента на заплаха и предприемане на съответните адекватни защитни действия при евентуално покушение срещу личността са приоритет в обучението по бойно-приложни техники. След провеждане на необходимия хорариум от часове за запознаване и усвояване на базовите бойно-приложни техники е проведено констативно-диагностично изследване, за определяне нивото на самооценката у студентите.

При установяване на стойностите и параметрите на специалните технически и скоростно-силови качества на студентите от експерименталната група в изследването е използван специфичен тест включващ комбинация от два последователни удара с ръце и един удар с крак в продължение на една минута. Съпоставянето на самооценката със съобщавания резултат от дейността по време на адаптивния тест доведе до нейната корекция, прецизиране и приближаването ѝ до реалните възможности на натоварваните студенти. Получените резултати от изследването се отразиха положително върху цялостната дейност на студентите в учебния процес по „Бойно-приложни техники” за развиване на оптимално ниво на самооценка на психо-физическите им възможности за действия в реални условия.

8. Психологични предпоставки за развитие на координационните възможности в бойните изкуства при студенти (5 с.)

Резюме:

В доклада се разглежда развитието на координационните възможности на студентите като обективна необходимост за повишаване активността им в занятията и задължително условие за последващото усъвършенстване на професионалната им пригодност. При непрекъснатото

изменението на конкретната обстановка вследствие непредсказуемите действия на противника от обучаемите се изискваше пределна мобилизация на психо-физическите качества, съчетано с координирани и контролирани защитни или нападателни действия. В хода на изследването са разкрити възможностите и установени предпоставките, осигуряващи целенасочено развитие на координационните възможности при студентите от експерименталната група. Изведена е корелацията доколко развитието на координационните им възможности е свързано с формирането на алгоритъм за практически действия и осъзнатост на овладените основни бойно-приложните техники.

Като основна предпоставка за стимулиране целенасоченото развиване на координационните възможности на студентите е представена повишената им умствена активност, която осигурява осмисляне на биомеханичното изпълнение на бойно-приложните техники. В резултатите на студентите от експерименталната група, се забелязва формиране на пълна ориентировъчна основа на усвояване на бойно-приложните техники като условие за саморегулация на движенията и се формира способност за активен самоконтрол над изпълнението на техниките, както по отношение на себе си, така и на другите, с подобряване на координационните им способности.

9. Изследване на специализирана програма за формиране на двигателни умения и навици на курсанти и студенти по време на плавателна практика (6 с.)

Резюме:

В доклада е разгледана професионалната дейност на корабната служба по време на плаване като сложен адаптивен процес при обучаемите с приспособяване към битова, социална, производствена и климатично-географска среда, която протича в динамични условия под постоянно въздействие на шумове, вибрации, екстремални условия и температурни влияния, движения по хлъзгави и нестабилни повърхности, преминаване по различни нива на палубата, процедури по овладяване на аварийни ситуации, работа с инструменти, манипулации с техническа апаратура и др. Всичко това изисква постоянно мобилизиране на морално-волевите и психо-физически качества и поддържане на добро здравословно състояние на членовете на екипажа. В тази връзка се защитава работната хипотеза, че натоварването със специални физически упражнения, изпълнявани по време на плавания, спомага впоследствие за намаляване на нервното напрежение, за адаптацията на вестибуларния апарат на организма, намаляване на общите заболявания и трудови злополуки.

В проведеното изследване и педагогически експеримент курсантите от контролната група преди плавателната практика се обучаваха по стандартните учебни програми заложи в учебния план. С курсантите от

експерименталната група се проведеха занятия с професионално-приложна физическа насоченост по отделна програма, представляваща система от специализирани упражнения и спортни игри (50 % от обема под формата на обща физическа подготовка, включваща и упражнения за равновесие, ловкост, гребане на тренажор “Ял-6” и плуване). По време на плаване експерименталната група изпълняваше комплексите от физически упражнения по специална програма с активно използване на корабните устройства на палубата (лицеви и задни опори на кнехтове; изкачване и слизане по наклонен щормтрап; катерене и спускане по шкентел с мусинги; преминаване покрай леери; подскоци над брашпил и други палубни механизми и препятствия, провиране през гърловини и люкове, преодоляване на стеснени участъци на кораба и др.) В резултат на това, целенасоченото натоварване с прилагане на комплекси от специални физически упражнения по време на плавателната практика оказва положително въздействие върху формирането на професионално-приложни двигателни навици и умения на бъдещите корабни специалисти от флота. С допълнение на експериментирания комплекс от физически упражнения към материала от учебни програми се създадоха предпоставки за трайно и устойчиво развитие на двигателните качества на обучаемите курсанти.

10. Тренировъчно моделиране на тактически задачи в бойно-приложните техники (7 с.)

Резюме:

В доклада се разглежда моделирането на педагогическите способности на имитационно противоборство като разнообразно по своята същност действие и разработено в основата си на базата на тренъорското творчество, но съобразено с индивидуалните особености на обучаемите. Многообразните атакуващи или контраатакуващи действия в бойно-приложните техники условно са представени в основни блокове. В бойно-приложните техники съперниците не могат да се ограничават само към използване и провеждане на еднообразни технически и тактически похвати. Богатия арсенал от използването на различните технически и тактически действия от практикуващите обучаеми кореспондира пряко с непредсказуемите действия на всеки вероятен противник. Като основа за моделиране на тренировъчните занятия се използваше, както класификацията на елементите на техниката и тактиката на спарингите, така и резултатите от теоретическия анализ от състезателната дейност на изявени спортисти от бойните единоборства.

В процеса на моделирането на различните ситуации при единоборствата в учебните практически занятия с обучаемите се усъвършенстваха уменията и навиците на студентите на основата на закономерностите на процеса за овладяване основите на противоборството, като вид професионална дейност. Студентите от професионално

направление “Национална сигурност” подобриха резултатите си, тъй като се обучаваха в изработване на индивидуален стил на водене на схватката, формиране и усъвършенстване на коронните техники на основата на ново усвояване и постоянно обновление на способите на тактическата подготовка с използване на динамичните ситуации в професионално-приложен аспект.

11. Изследване на физическата дееспособност на служители от гранична полиция (12 с.)

Резюме:

В доклада са анализирани стойностите от изследваните параметри на физическата дееспособност на служители от Гранична полиция във връзка с повишените изисквания за членство в Европейския съюз при изпълнение на основните функции на специализираната полицейска служба като охрана на държавната граница, откриване и задържане на нарушители, осъществяване на граничен режим и контрол, предотвратяване, разкриване и участие в разследване на престъпления, контрол над общоопасни средства при преминаване през границата, контрол над българските и чуждестранните кораби и плавателни средства, участие в опазването на обществения ред, противодействие срещу въоръжени и други провокации на държавната граница съвместно с Българската армия и др.

Целта на изследването бе да се предложат средства, форми и методи за усъвършенстване на психо-физическата подготовка на служителите от Гранична полиция на Пристанище-Варна в съвременните условия на развитие. Установено бе физическото състояние на кадровия състав от Гранична полиция на Пристанище-Варна чрез констативно-диагностично изследване и бе проведен педагогически експеримент за разкриване промените в положителен аспект на показателите на физическото състояние, в резултат на което са дадени препоръки и насоки за целенасоченото усъвършенстване на двигателните качества на служителите от Гранична полиция.

12. Корелационен анализ на специализиран тест „САН” за изследване на психо-физическото състояние в бойно-приложните техники (6 с.)

Резюме:

При практическото използване на традиционния тест „САН” (самочувствие, активност, настроение) в подготовката на студенти от професионално направление „Национална сигурност”, занимаващи се с бойно-приложни техники, възникна необходимостта от неговото специализиране и модифициране, съобразно спецификата на натоварване в бойните единоборства. От натрупания империчен материал при проведени изследвания в занятията по бойно-приложни техники със студентите се определи целта на изследването за извършване на корелационен анализ на

психо-физическата готовност на студенти от професионално направление „Национална сигурност” и по-конкретно от специалност „Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред”.

Предвид изложеното и особената важност на субективните усещания в подготовката на студентите спортисти практикуващи бойни спортове, върху основата на методиката за изследване на самочувствие, активност и настроение бе разработена и експериментирана съответната модификация на теста за по-добър контрол при управлението на учебния процес със студентите от професионално направление „Национална сигурност”. Върху основата на получените резултати от анкетата със специализиран характер бе изградена нормативна база за оптимизиране на интензивността на тренировъчното натоварване в съответствие със степента на самооценката за психо-физическото състояние на отделния студент преди определен цикъл на натоварване или тренировка. Специализирания и модифициран тест „САН” за бойно-приложни техники е препоръчан да се прилага и използва от преподаватели и ръководители на спортни отбори по бойни спортове.

13. Физическа дееспособност и лична защита (6 с.)

Резюме:

В доклада се разглежда взаимовръзката на физическата дееспособност и личната защита при служителите от сферата на сигурността. При осъществяване на социалната функция от огромно значение за обезпечаване на сигурността на обществото, застрашаването на живота и здравето на служителите следва да се разглежда като заплаха за стабилността на обществото като цяло. Това определя необходимостта от подобряване и поддържане на личната им подготовка, условията, статута и самоусъвършенстването на тези длъжностни лица. В тази връзка в доклада се разглежда зависимостта между физическата дееспособност и личната защита в процеса на подготовката им, която е пряко зависеща от степента на развитие на основните двигателни качества – сила, бързина, издръжливост, ловкост и гъвкавост. Личната защита изисква творчески, планомерен и целенасочен характер на обучението, свързан с вземането на решения и предприемането на действия срещу нарушители в условията на ограничен лимит от време, повишен риск и ситуативна динамика. Целта на обучението по лична защита към обучаемите бе да развият своята самостоятелност, методичност и критичност към себе си, като едновременно с това да развият чувството си за инициативност, качества за работа в екип и способност да мотивират решенията си. На тези твърдения е залегнала и програмата за обучение по лична защита на студентите от професионално направление „Национална сигурност”.

В хода на изследването са констатирани началните стойности на физическата дееспособност на студентите по нормативите от тестова

батерия. След проведения педагогически експеримент се установи, че поддържането и усъвършенстването на необходимите професионално-приложни навици за лична защита се осъществява по-ефективно с прилагането на експериментирания специфични средства, форми и методи за повишаване на физическата дееспособност на обучаемите. Това даде основание за формулиране на препоръки за осъществяване на по-добро взаимодействие и координация между структурите на МВР, институциите свързани с национална сигурност и научните университетски центрове по отношение на изработване на методики за измерване на физическата дееспособност на обучаемите с цел подобряване и усъвършенстване на изпълнението на техниките за лична защита.

14. Изследване на физическата дееспособност за постъпване на държавна служба – категория „Е“ в МВР (6 с.)

Резюме:

В съвременния етап на развитие на човешкото общество наред с въвеждане на високотехнологични средства, форми и методи на работа, в ежедневните дейности редовия полицаи се изправя пред опасности и непредсказуеми действия от страна на правонарушителите. За кратко време той е длъжен да вземе законосъобразно решение и да извърши необходимите практически действия според конкретната обстановка. Ето защо при първоначалния прием се отделя толкова голямо персонално значение на нивото на физическата подготовка на кандидатите за полицаи. При постъпване на държавна служба в МВР за категория “Е” – полицаи, се предявяват изисквания към физическото състояние на кандидатите - да са физически дееспособни лица, да са клинично здрави, да не страдат от психични заболявания и да са годни по медицински показатели за държавна служба. В този контекст е проведеното изследване в настоящата разработка на физическата дееспособност за постъпване на държавна служба – категория „Е” в МВР на студенти от професионално направление „Национална сигурност“, съгласно Таблица № 3 от Раздел II от Специализирана методика за изследване на физическата годност на кандидатите за постъпване на държавна служба в МВР, Приложение 1 към § 11, точка 1 към Наредба № Из - 1009/04.07.2006 г.

Обучаващите се студенти в професионално направление „Национална сигурност” по специалности - „Защита на националната сигурност” и „Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред” още по време на следването си в университета кандидатстват за постъпване на държавна служба в системата на МВР. По тези съображения е проведено експериментално изследване за разкриване необходимостта от притежаване на развити физически качества от кандидатите за държавни служители в полицията, определяне нивото на физическата дееспособност на студентите и въздействието върху физическата дееспособност на студенти с

приложената експериментална методика. В края на изследването се доказва, че вследствие приложената методика за допълнително натоварване по физическа подготовка студентите в края на изследвания период показаха по-добра физическа дееспособност, необходима за кандидатстване по тестовите батерии и биха изпълнявали успешно задачите при постъпване на държавна служба – категория „Е” в системата на МВР.

15. Пожароприложен спорт за професионална реализация на студенти (8 с.)

Резюме:

В доклада се представя обучението по пожароприложен спорт по експериментална методика като средство за професионална реализация на студенти от професионално направление „Национална сигурност“, специалност „Пожарна безопасност и защита на населението“. Пожароприложния спорт се явява фундамент в подготовката на студентите за работа при действията по гасене на пожари и ликвидиране на аварии и бедствия. Успехът на бъдещите пожарникари в борбата с възникналите пожари, аварии и бедствия в голяма степен зависи от нивото на физическата подготовка и степента на умение за работа с техническото въоръжение. Независимо от научно-техническия прогрес при съвременните технологии и технически съоръжения за предотвратяване на причините за пожари и бедствия, решаваща роля играе човешкият фактор в цялостната спасителна дейност. Чрез предварителната подготовка на човешкия фактор с тренировъчни методи и способности значително би се повишила ефективността в действията на пожарникарите - спасители. В хода на изследването бе извършен обстоен анализ на дейността на пожарникарите - спасители по обобщени изводи от конкретни случаи от практиката.

В процеса на обучение със студентите ситуативно бе наложен модел на поведение и се отработваха практически действия на учебен полигон за пожароприложен спорт по отделни тренировъчни дисциплини – „Изкачване с шурмова стълба“, „100 м. пътека с препятствия“, „Пожарна щафета 4 x 100 м. с препятствия“ и „Бойно разгръщане от мотопомпа“. Вследствие приложената експерименталната методика по пожароприложен спорт обучаемите подобриха психо-физическата си подготовка, развиха чувство за самообладание, възпитание в смелост и решителност, сила и мъжество – качества, които са крайно необходими в екстремалните ситуации съпътстващи професионалната реализация на студентите – бъдещи пожарникари и спасители.

16. Сигурност при опазване на културно историческото наследство (7 с.)

Резюме:

В началото на XXI^{-ви} век човечеството е изправено пред предизвикателството да живее в трудни времена, при което постоянно се засилват не само икономическите, политическите, военните конфликти и национални взаимоотношения, но и заплахите и предизвикателствата по отношение на сигурността при опазване на културно историческото наследство. Вследствие на историческите промени, под въздействието на човешката дейност, голяма част от културно историческите ценности са били засегнати от разрухата на времето или недобронамерената човешка намеса. Предаването на културно историческото наследство на следващите поколения е несигурно вследствие застрашеността от въздействието на времето, природните бедствия, причинените от човека конфликти, кражбите, незаконния трафик, ограбванията и т.н.

Най-общо културно - историческото наследство включва материални културни активи като сгради, паметници, ландшафт, книги, произведения на изкуството и предмети, нематериални културни активи като фолклор, традиции, език и познания, и природно наследство, в което влизат културно значимите пейзажи и биоразнообразието. Тези различни национални активи могат да бъдат класифицирани и разглеждани като обект от особено значение на националната сигурност.

В научната разработка се определя тежката отговорност не само за опазване и зачитане на останалото културно и природно наследство, като съкровище и извор на информация, но и се дават насоки за повишаване мерките за сигурност, за да може и бъдещите поколения да го разчитат, тълкуват, съхраняват и предават. На базата на извършения обстоен анализ на резултатите от изследването са изведени препоръки за повишаването на сигурността, защитата и съхранението на наследството за идните поколения, които се нуждаят, както от етични императиви, подкрепени от редица нормативни инструменти, така и от професионална квалификация и подготовка на човешкия фактор, осигуряващ периметъра на сигурност на културно-историческото наследство.

17. Специфика на обучението в бойните изкуства при упражнения с еластично съпротивление (8 с.)

Резюме:

По време на своята еволюция бойните изкуства са се развивали през хилядолетията като средство за водене на бойни действия. Но през последните няколко десетилетия, все по-осезаемо бойните изкуства се развиват и предлагат на пазара и продават като зрелищен спорт под формата на гала вечери и битки. С намесването на бизнес интересите изглежда, че този преход към зрелищност на спорта не е окончателен. За съжаление, все още има редица примери на сериозни наранявания или дори летален изход, в резултат на практикуването на бойни изкуства с комерсиални цели.

Въпреки ограничената информация в медицинската литература, занимаваща се с наранявания при бойните изкуства, редица примери показват високата интензивност на травматизъм при практикуването на бойни изкуства поради липса и на достатъчна гъвкавост и еластичност в опорно-двигателния апарат на практикуващите бойни спортове.

Именно поради тези причини можем да съотнесем максималното усилие необходимо при изпълнение на някои от техниките за защита и нападения в бойните изкуства като предпоставка за поява на травматизъм. Възниква необходимостта от търсене на нови средства, форми и методи на тренировъчно наточване, с което да се намали риска от травматизъм при практикуването на бойни изкуства.

В хода на изследването в научната разработка се апробират специфични упражнения с еластично съпротивление за установяване на разнообразни възможности за развитие на техники за лична защита. Извършено е констативно-диагностично изследване на студенти от специалност „Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред“ за определяне на началните умения по лична защита, след което са приложени експериментални специфични упражнения с еластично съпротивление за лична защита насочени към техники за трениране на скоростта и силата; концентрично трениране на мускулатурата; тренировки с кратък обсег на движенията; ексцентрично трениране на мускулатурата и тренировки с еластично съпротивление със скорост над максималната.

Приложения метод на тренировка при педагогическия експеримент на разработката се прие с лекота от студентите. След като подобриха скоростта на изпълнение посредством метода на повторения на максимума, смесването на различни скорости им даде възможност за постигане на контрол върху баланса, ритъма и изпълнението на техниките. Това, в много случаи, е ключът към успех в състезателната схватка в учебния процес, а при реална ситуация довежда до намаляване на травматизма и по-голяма ефективност при изпълненията на техники за лична защита и физическа самоотбрана.

18. Психо-физическа подготовка за лична защита в превенцията срещу престъпността (5 с.)

Резюме:

В съвременната динамика на развитие на обществото възниква необходимостта от по-ефективни дейности в борбата срещу престъпността. Превенцията трябва да се търси в най-разнообразни средства, форми и методи на обучение. Именно поради това образователния продукт по сигурността се очертава като процес на взаимодействие между различните съставки на знанието, като обществени науки, правни науки, специални дисциплини, чуждоезиково обучение и не на последно място физическата подготовка на отделния човек. Наред с всички теоретични познания,

човешкия фактор с психо-физическата подготовка остава водещ при формирането на превантивната нагласа за действия срещу престъпността и правонарушителите. Не случайно при кандидатстване за постъпване на работа в държавните и частни структури в сферата на сигурността основен фактор за прием са резултатите от тестовете за определяне на психо-физическата подготовка на кандидатите.

Настоящата разработка разглежда необходимостта от психическа и физическа подготовка на човешкия фактор, като средство за развитие на специални превантивни умения за лична защита в борбата срещу престъпността.

След формулирането на конкретни изследователски задачи по проблема в доклада е анализирана превантивната дейност в борбата срещу престъпността с обобщени изводи за теорията и практиката. В специализирани занятия се развиват и усъвършенстват основните двигателни качества – сила, бързина, издръжливост, ловкост и гъвкавост, необходими за изпълнение на техниките за лична защита. В хода на изследването по приложената методика студентите успешно преминаха обучение насочено към подобряване на психо-физическата подготовка по лична защита, оцеляване в екстремални ситуации, туризъм, алпинизъм, ориентиране и планинско спасяване. С това студентите бъдещи специалисти придобиват необходимите умения, знания и компетенции за специални превантивни действия за лична защита срещу престъпността. От показаните резултати на педагогическия експеримент се обобщава, че процеса на психо-физическата подготовка за лична защита в превенцията срещу престъпността се явява фундамент в обучението на студентите - бъдещи специалисти по сигурност, които стават по-способни да защитават надеждно гражданите, обществото и държавата от престъпността.

19. Зависимост на волевата устойчивост и агресията при лична защита (5 с.)

Резюме:

В днешният динамичен живот нивото на психическото напрежение се повишава паралелно с физическото натоварване. Един от методите за поддържане на психиката адекватно на високото ниво на стрес е автогенната тренировка, която се характеризира с няколко основни положения: съсредоточеност и концентрация на вниманието, развитие и усъвършенстване на диференцирани двигателни навици, точно и чисто изпълнение на физическите упражнения и максимално използване личностните качества на обучавания.

В разработката се апробират психологически методи на въздействие върху студенти по време на занятия по лична защита. При развитието и усъвършенстването на диференцираните двигателни навици участва опорно-двигателния апарат, върху който се въздейства с физически

упражнения. Чрез визуалното представяне на съответното движение се отработва навика за включване и подготвяне на необходимите мускули за цялостно изпълнение на двигателната дейност. Друго важно качество е волевата устойчивост, при която се развива способността за изпълнение на дадено физическо упражнение с преодоляване на чувството за умора и други външни неблагоприятни фактори на околната среда. При този метод на психическо въздействие в педагогическия експеримент са използвани внушенията напр. „мога още да се мобилизирам“, „приятно ми е като преодолявам умората“, „вече победих умората и продължавам да изпълнявам задачата“ и др. Самовнушенията от този род се предполага, че подобряват волевата устойчивост и предразполагат организма за действия в екстремални ситуации.

В редовните часове по лична защита в заключителната част на занятиято въздействахме върху обучаемите студенти с разнообразни тренинги за подобряване на волевата устойчивост и намаляване на агресията като тренинг за съсредоточеност и концентрация на вниманието – създаване на умения и навици у студентите да се съсредоточат и концентрират продължително време върху дадени дразнителни процеси, явления, проблеми; тренинги за подобряване на волевата устойчивост и мобилизация – култивиране в студентите на силна воля и мобилизиране на силите за преодоляване на трудности; тренинги за създаване на пригодност за бързо, точно, безболезнено приспособяване към нова среда и промените в старата среда; създаване на нагласи (атитюди) за проява на инициативност и активност за бързо решаване на определени задачи с висока трудност и др.

В края на изследването се установи, че при повишаване на физическата им издръжливост от приложената тренировъчна методика в занятията по лична защита, студентите подобряваха волевата устойчивост към агресията, проявяваха силна воля и мобилизиране на силите за преодоляване на трудности. Всичко това според нас допринесе за създаване на пригодност у студентите за адекватно приспособяване към агресивна среда и създаване на нагласи за адаптивност при попадане в екстремални условия.

20. Динамика на развитие на психо-моториката при студенти обучавани по лична защита (6 с.)

Резюме:

В доклада е представена динамиката на развитие на психо-моториката при студенти обучавани по лична защита. Съвременните изисквания за повишаване на ефективността при реагиране с техники на лична защита на служителите от сферата на сигурността, налагат прилагането на научно-обосновани иновативни методи за подобряване на психическите и двигателните качества. Психомоторните качества представляват цялостна проява на сензорните и моторните компоненти на нервно-двигателният

механизъм, осъществяващ и управляващ бързината, точността, правилността и своевременността на движенията и действията на човека в неговата дейност. Те са важен елемент за регулиране функциите на организма на човека, за увеличаване на неговите адаптационни възможности към неблагоприятните фактори на околната среда. Работоспособността и ефективността на действията при лична защита на служителите в сферата на сигурността в съвременния динамично развиващ се свят се определя преди всичко от нивото на психо-физическата им подготовка. Добрата психо-физическа подготовка е гарант за съхраняване на единството на организма на служителя в среда на екстремални условия при изпълнение на професионалните му задължения.

В този аспект в хода на констативно - диагностичното и експериментално изследване се определи нивото на психо-моториката, чрез батерия от тестове включваща - честота на движението на ръката (тепинг-тест), статичен тремор и динамичен тремор на лява и дясна ръка.

След проведения педагогически експеримент за въздействие на психомоторните компоненти при лична защита, при анализа на резултатите от изследването на психомоторните качества се откриха стойностите, определящи сензорните и моторните компоненти на нервно-двигателният механизъм, осъществяващ и управляващ движенията и финните действия на студентите при изпълнение на техники за лична защита. В процеса на обучение в началото на всяка схватка за лична защита методично въздействахме на студентите от експерименталната група, като насочвахме вниманието им за диференциране на мисловните процеси, което се свеждаше до адекватен избор на средствата за реагиране при нападение и защита, обусловено от умението на обучаемия своевременно да констатира особеностите на възникналата ситуация и оцени действията на противника. В резултат на това, в края на експеримента, се наблюдаваше промяна на бързината на мислене след оценка на възникналите екстремални ситуации и мигновено вземане на адекватно решение за последващи действия. Обобщен е извода, че психомоторните качества като елемент на психо-физическата подготовка са важна основа за надграждане и усъвършенстване на професионалните умения и компетентности по лична защита на студентите – бъдещи служители от сферата на националната сигурност.

21. Действия на специалните сили при промените в средата за сигурност (7 с.)

Резюме:

Доклада анализира действията на специалните сили при промените в средата за сигурност, които пораждаат потребност от нови теоретични познания, иновативни способности за превенция и специфични практически умения и компетенции. Промените в средата за сигурност поставят изискването за създаването, екипирането, подготовката и използването на

такива въоръжени структури, които да притежават способността да реагират в изключително кратко време на терористични заплахи и опасности и да са способни да нанасят „хирургически“ действия. В този контекст следва да се изграждат, подготвят и използват организационни структури в сферата на сигурността, които да покриват определени стандарти, за да се гарантира тяхното навременно, адекватно и ефективно използване.

За защитата на гражданите и установения ред все по-често се прибегва до използване на специални сили. Те се прилагат, когато използването на конвенционални полицейски и военни сили би създавало условия на неприемлив риск, поради несигурността и динамиката на развитие на средата за сигурност. Преодоляването на този риск изисква създаването, подготовката и използването на специални сили, които са в състояние да проведат операции в неясна и бързо променяща се среда, в условия на сериозен риск не само за собствения живот, но и за живота на гражданите.

Основна характеристика на използването на специалните сили в променящата се среда за сигурност е, че техните операции се провеждат в условия на дефицит от време за планирана целенасочена подготовка. Ново появилите се асиметрични рискове и заплахи и тяхното разпространение в световен мащаб показваха, че нито една държава не е способна самостоятелно да се справи с тях. Терористичните действия се активизираха до степен на терористична война. Борбата срещу тероризма придоби първостепенно значение в целия свят. Променената среда за сигурност наложи адаптиране и преосмисляне на основната роля и задачите на специализираните звена по сигурността и в частност на специалните сили, като основен гарант на сигурността. Участието им в многомерния характер на общата система за сигурност, излезе от рамките на традиционната съюзна и териториална отбрана и пренасочи своя фокус, върху предотвратяването на конфликти, управлението на кризи, след конфликтното възстановяване, налагането и поддържането на мир, хуманитарна помощ и подкрепа и др.

На базата на извършения теоретико-практичен анализ са направени изводи по отношение на специалната подготовка и действията на специалните сили при промените в средата за сигурност. Изведени са препоръки за оптимизиране нормативната база касаеща антитероризма, с правилник за прилагане и регламентиране правомощията и редът за действие и употреба на техника, сила и оръжие на съвместни специални сили от структурите на силовите ведомства. По този начин се предлага на специалните сили да се определи статут и подчинение в йерархията на управлението на сигурността с възможност за по-бърза и адекватна реакция при възможни терористични актове, рискове и заплахи.

22. Моделиране на адаптивна система за физическа дееспособност на студенти и курсанти (10 с.)

Резюме:

Целта на изследването е да се разкрият основни предпоставки, принципи и корелационни зависимости при моделирането на проект за нова адаптивна система за текущ контрол и оценка на физическите способности на студенти и курсанти от ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“. Установено е нивото на корелационната структура на физическите способности в седем основни теста и един допълнителен, заимстван от каталога на „Армейски тестове за физическа подготовка“. Извършен е вариационен, алтернативен и корелационен анализ в таблици, матрици и схеми, базирани на математическа и статистическа обработка за изчисляване на коефициентите на корелация и определяне по метода на Pirson-Brave.

На базата на анализиранияте резултати от педагогическия експеримент са обобщени, следните изводи и препоръки:

- изследването установява специфични предпоставки според степента на наситеност на информацията за автономността и линейната корелация, които приемаме като основа за принципно разработване и избор на модел на тристепенна тестова батерия за оценка на физическите способности на студенти и курсанти;

- резултатите от изследваните тестове носят различна автономна информация за физическите качества, която определя реалното средно равнище и границите на отклонение за моделиране на адаптивна оценка и контрол на физическата дееспособност.

- селекцията на тестовите показатели в отделна тестова батерия на базата на установените принципи и структури на корелираща се информация в двата възрастови периода – (19-20 г.) и (21-22 г.) осигурява проектиране на реална, многофакторна и адаптивна система за контрол и оценка на физическата дееспособност при студенти и курсанти в обучението им за кадри за морската индустрия и Военноморските сили.

23. Професионално приложна насоченост на личната защита при студенти (6 с.)

Резюме:

Докладът представя теоретична и практическа обосновка на спецификацията на психо-физическите педагогически методи за използване на средства, форми и методи за лична защита с професионално приложена ориентация за неутрализиране и задържане на нарушителите. Ефективното използване на психологическите принципи на самозащита и по-специално на практически приложимите техники за лична защита, допринасят за осигуряване на професионална годност на студентите и по-ефективно развитие на професионално значимите личностни черти на съвременния служител от структурите за сигурност.

Изследването е насочено към определяне на степента на усвояемостта на бойно-приложните техники за лична защита, като необходим компонент на обучението в отделните занятия от учебната програма по дисциплината

„Лична защита“ при студентите от професионално направление „Национална сигурност“. Придобиването на умения за компетентно, правно обосновано използване на техники за задържане на нарушителите би допринесло за в бъдеще по-ефективно изпълнение на служебните задължения и изискванията на регулаторните актове от страна на служителите от структурите на сигурността.

В практическите занятия по лична защита в единоборствата прилагаме специфични методи на борба, насочени към действието за преместване на общия център на тежестта до границите на зоната на опорите (състояние на лабилно равновесие) или извън неговите граници (състояние на нарушено равновесие).

След експерименталния период констатирахме придобита самоувереност и значително подобрене на техническите компоненти за лична защита при студентите от експерименталната група по отношение на долавянето на момента на дебалансирането на противника за по-нататъшно техническо действие с използване на захват на дреха, торс, крак, врат и т.н. Според нас ефективното използване на психологическите принципи в бойни спортове и по-специално на практически приложимите техники за лична защита, допринасят за осигуряване на професионална пригодност и по-ефективно развитие на професионално значимите личностни черти на съвременния служител от структурите на сигурността.

24. Лична защита за обезпечаване на обществената безопасност (6 с.)

Резюме:

Докладът разглежда осигуряването на обществената безопасност и личната сигурност от държавните структури по сигурността и неправителствените организации в съвременното общество, което предполага обезпечаване на определени функции по оценка на риска и безопасността, включване на експертни структури и високотехнологични средства за мониторинг на обществени места, местата за масови събития, пътната мрежа и др. с цел ранно откриване и предотвратяване на видове опасности, нападения и покушения. Освен това се засягат средства, форми и методи за лична защита и физическа самоотбрана под трактовката на неизбежната самоотбрана, регламентирани в чл.12 от Наказателния кодекс (НК). Според НК се допуска да се използват само такива средства и в такава степен, която съответства на опасността, на която е изложен потърпевшия. Това е въпрос на индивидуална преценка във всяка конкретна ситуация и зависи от редица фактори - време и място на нападението, брой на нападателите, пол, възраст, въоръжени ли са, каква е готовността им да използват оръжие, в какво психо-физическо състояние са, дали видимо изглежда, че са употребили алкохол или упойващи вещества и т.н.

В хода на изследването се установи, че функцията на обществената безопасност и личната сигурност е една от основните жизнени потребности на човешкото общество, без която отделния индивид не може нормално да съществува, да действа и да се развива в различните социални нива - социални групи, общности, държава и общество като цяло. Без подходяща икономическа, организационна, психологическа, правна подкрепа за безопасността и сигурността на дадено лице от множеството природни и социални (включително тези от правен характер) опасности, заплахи и рискове, ефективността на обществената, държавната и други видове социална сигурност не може просперира в нашето съвремие.

На базата на теоретичния анализ са формулирани, следните изводи и препоръки:

- към функциите, които се осъществяват от държавните и обществени институции по сигурност чрез прилагане на системи от административни структури, отговорности и дейности, отчитайки наличните средства за безопасност и различните технологични и управленски алтернативи, е необходимо да се обърне особено внимание на подготовката на човешкия фактор за лична защита и физическа самоотбрана;

- само на основата на индивидуалната безопасност и лична сигурност на човека е възможно проектирането и осъществяването на мерките по обезпечаване на безопасността на обществото и държавата.

25. Providing physical protection of the vessel in the event of an attack at sea and in port. / Осигуряване на физическа защита на кораба при нападение по време на плаване и в пристанища. (6 с.)

Резюме:

Доклада засяга професионалната дейност на морските правоспособни лица от екипажа на кораба, от които се изисква познаването и прилагането на плана за сигурност и безопасност за възпрепятстване на неоторизирания достъп до кораба, пристанищни съоръжения, платформи, инсталации и др. Научната разработка извежда причините, поради което подготовката на човешкия фактор, в случая на отделния моряк като отделна единица от екипажа, следва да включва освен боравенето с високотехнологичните прибори за управление и системи за сигурност на кораба, но и притежаването на специализирана подготовка за лична физическа защита за предотвратяване на неразрешени действия; възпрепятстване и забавяне на проникването на нарушителите; адекватно реагиране при заплахи и неправомерни действия от страна на правонарушители с прилагане на техники за лична защита.

Представена е личната физическа защита като комплекс от прилагането на теоретични познания и специализирани техники за противодействие чрез физическите и технически умения за самоотбрана в

корабни условия или на пристанищни съоръжения и платформи. Адаптирането на тези специализирани техники за лична защита към условията на кораба при високорискови ситуации биха довели до обезпечаване живота и здравето на членовете на екипажа.

В резултат на извършения правно нормативен анализ е обобщено, че за осъществяване на физическата защита на кораба е необходимо да се създаде надеждна система за физическа защита включваща, както набор от инженерно-технически средства и организационни мерки за физическа защита, така и персонална теоретична и практическа подготовка на личния състав на екипажа за лична защита. В резултат на това са направени, следните препоръки:

- към курсовете за компетентности на морските лица, изпълняващи задължения, свързани със сигурността на кораба, независимо от заеманите длъжности, класифицирани в отделните нива на отговорност, да има включени допълнителни часове за получаване на теоретически познания и придобиване на практически умения за прилагане на техники за лична физическа защита от членовете на екипажа при нападение и неототоризирано проникване на кораба по време на плаване или в пристанищни съоръжения;

- да се определи от капитана на кораба в плана за сигурност на кораба обособено изолирано помещение, отговарящо на изискванията за мерки за безопасност на задържаните лица;

- специализираното обучение на морските лица, изпълняващи задължения, свързани със сигурността на кораба за физическа защита е необходимо да се провежда най-малко веднъж на всеки 12 месеца.

Г. Студия, публикувана в нерелевантни списания с научно рецензиране (книга)

26. Въведение във фитнеса (92 с.), (Вид на материала – книга, Издателство и производство - Варна: Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“)

Резюме:

В книгата са описани основни правила за самостоятелни занимания по фитнес (физически упражнения с уреди – дъмбели, щанги, тренажори, както и упражнения с преодоляване на собственото тегло), принципи за съставяне на индивидуални тренировъчни фитнес комплекси, дадени са съвети по правилата за самоконтрола, дневния режим, рационалното хранене и др. Разработените програми по фитнес за отделните групи мускули могат с успех да послужат при разнообразяването на тренировъчния процес както за начинаещи, така и за по-напреднали.

Заниманията с фитнес са представени като система от физически упражнения с дозирана интензивност и натовареност, чрез което е възможно достигане на такива цели, като повишаване на силата и увереността, висока работоспособност и др. Едно от най-важните привличащи свойства на

фитнеса се явява липсата на възрастови ограничения. Само с гъвкави и разнообразни методи фитнес заниманията въздействат с еднакъв успех както при млади, така и при по-възрастни. Фитнесът в съвременния вариант преминава границата на понятието „вид спорт“. Това по отношение на физическата култура е един вид необходимост за съхраняване и умножаване на фонда на здравето и физическите качества, с които природата е надарявала човека в хода на милиони години еволюция.

В научната разработка се показва, че занимаващите се с фитнес могат да развиват голяма сила, да придобиват високо ниво на издръжливост, а също да се изключи или рязко намали вредното въздействие върху организма на така наречените рискови фактори за здравето и работоспособността. Заниманията с фитнес развиват сила, издръжливост, ловкост, формират хармонично развито тяло. Силовите упражнения стимулират обмяната на веществата, подобряват работата на сърдечно-съдовата и дихателната система. Древният девиз „Здрав дух в здраво тяло“ приема значението за ръководство в действия, а не като обикновена констатация на фактите. Предлаганата в книгата апробирана система по фитнес занимания до голяма степен би подпомогнала всеки в постигането на целите, които той си поставя независимо дали е начинаещ или напреднал.

Г. Публикувана глава от колективна монография

27. Защитата в бойно-приложните техники (20 с.) (съгласно приложен протокол за авторски права за участие с публикувана глава от колективна монография)

Резюме:

В публикуваната глава от колективна монография се разглежда защитата в бойно-приложните техники като съществен елемент при воденето на бойните схватки. Една от най-обсъжданите теми по отношение на бойните изкуства е за приложимостта им в реални бойни ситуации и кои са съответно най-ефективни в защитен план. На различни научни форуми и дискусии се разискват предимствата и недостатъците в личната защита на различни бойни изкуства и бойни спортове – айкидо, карате, бокс, борба, джудо, самбо, тай бокс, винг чун, джу-джуцу, таекуондо, граплинг, кунгфу и др., както и специализираните бойни системи за обучение по ръкопашен бой на армия, полиция и други силови структури.

Автора изразява становището, че няма бойно изкуство, което да е напълно компетентно и технически изчерпателно във всички сфери и елементи на реалния ръкопашен бой. Визирани са за илюстрация само видовете дистанции в бойната схватка. Макар и леко вариативни те са поне пет на брой: – дистанция на оръжията; далечна дистанция, която включва удари с крака; средна дистанция, в която се използват предимно удари с ръце; близка дистанция – при нея има най-вече работа в “клинч” захвати, обхвати, ключове, удари с колена, лакти, глава, рамо, хвърляния и не на

последно място борбата на земя и в партер. Наред с това следва да се добави и нуждата от психологическа и емоционална подготовка, тъй като при различните видове двубои и бойни схватки тя е с различна насока и интензитет. Така че, каквото и да се практикува и тренира, винаги има известни „пропуски“ и е редно липсващите звена в подготовката да се допълват с елементи от друго бойно изкуство или с друг вид специализирана бойна подготовка.

В разработката за оптимално развиване на защитните умения се прилагат някои основни принципи: – на инстинктивното (индивидуално да се усвоят тези защитни техники, които попадат на отделния човек, като физика и психика), – принцип на избирателността (да се заучат защитни техники с реално практично приложение в съвременни условия, които не са прекалено сложни), – принцип на многостранността (работа на петте дистанции, макар че човек може да специализира само в една предпочитана от него), – участието в множество тренировъчни и състезателни ситуации, близки до реалната с минимални ограничения (за да се достигне адекватна психична нагласа), работа с различен тип облекло, дрехи и обувки, работа на различни участъци, места и т.н. Анализира се, че общата физическа подготовка за начинаещият е изключително важна и след това идва защитната и нападателна техника, а с тези две неща се повишава и увереността в собствените сили. Направен е извода, че след като се достигне необходимата минимална физическа кондиция и определено ниво на технически умения, те постепенно отстъпват място на психическото преимущество и опита при заниманията по бойно-приложни техники в близки до реалните бойни ситуации.

Е. Публикуван университетски учебник, който се използва в училищната мрежа

28. Оцеляване в екстремални ситуации (153 с.) (съгласно приложен разделителен протокол за авторски права за участие в процентно структурно отношение)

Резюме:

В научната разработка се разглежда оцеляването в екстремални ситуации като комплекс от практически умения и теоретически познания за психо-физическа нагласа при излизане на човек от неблагоприятни природни, социални, битови и други условия.

Изработена е методика за действия при оцеляване в екстремални ситуации. Методически са описани основни правила за действия при оцеляване, както и технически умения и сръчности, принципи за набавяне и добиване на храна и вода в природата, дадени са практически съвети по правилата за оказване на първа медицинска помощ и др. За да оцелее, човешкият индивид в своето еволюционно развитие е трябвало да преодолява определени обстоятелства или събития, застрашаващи живота,

здравето и психиката му, а също и живота и психиката на хората намиращи се около него. Тези обстоятелства обикновено могат да бъдат предизвикани, както от действието или бездействието на други хора, така и от природни бедствия, аварии и катаклизми. Това поставя пред изпитание личността за преодоляване на тежки психически и физически натоварвания при опита да се защити живота и здравето, като се добере до спасителен изход от неблагоприятната ситуация. В съществуването си човек е подложен на неблагоприятни външни (физически) въздействия и вътрешни (психически) състояния, които се предизвикват от действието на природната среда или от въздействието на други фактори. От тях се провокират вътрешните (психични) процеси на човека оказал се в дадена неблагоприятна ситуация. В разработката се застъпва твърдението, че нормално при хората са определящи външните въздействия върху психиката, състоянието и поведението на отделния индивид или групата като цяло.

Изведени са практически полезни съвети на канадските военновъздушни сили по процедури за спасителна лодка, на британските специални въздушни служби при изправяне на надуваема гумена лодка, на британските специални въздушни служби при признаци за близост на суша, на „морските тюлени“ на САЩ при плуване към брега и др. Подробно са описани дейностите по аварийно спасителни операции в три аспекта - превантивни дейности, корекционни дейности и компенсационните защитни действия.

Детайлно са обособени факторите на риска и факторите на оцеляване. Дадени са общи положения и дейности по евакуация, обеззаразяване, дегазация и дезактивация, комунално-енергийни работи, медицинска помощ, хуманитарна помощ, сигнализация – за мирно и военно време, глобални системи за позициониране и др.

Разглежданите способности и методи на оцеляване могат с успех да послужат на всеки при попадане в екстремални ситуации.